

SALLA-TRAKSIL pargitakse nahku

Vaade Salla-Traksi nahatöötlemise Jaoskonnale,

Sallast Tammiku poole sõites jääb paremat kätt Peetla raba oma ühilaste männijusidega. Vnaskut kätt on aga maanteega paralleelselt kulgev Vooremägi, mis peaaegu Tammiku külla alla välja jõuab. Peetla raba, mis maanteest oma paar-kolmsada meetrit eemal kulgeb, on nüüd kaugemale surutud. Maaparandajad on siin tublisti tööd teinud. Silma hakkavad reesturbaväljad. Ilus ja omapärane on sinne loodus.

Kui tuulepoisid talviti Pandicere kõrgeima tipu, Emumäe ümbruses tuhistama hakkavad, ei jõua autobuss, mis neid paiku päevas paar-kolm korda läbib, Salla-Traksi bussipeatuseni. Siin asub ETKVL-i tootmiskoondise «Kooperaator» Tallinna nahatoodete tsehh üks jaoskondi. Inimesi on tööl omajagu — kokku 32. Kohapeal ei ela neist kuigi paljud. Tööl käitakse ümberkaudsetest küladest (Kärust, Sallast, Tammikust ja Mõisamaalt). Ei ole kerge töötajail, kui kohapealsed ahtad teekesed on täis tuisanud. Juhtub, et auto, mis nahatoodete tsehi jaoskonnari tahab jõuda, peab Tammikus ümber pöörama. Nahad tuleb trahtorikelgule laadida.

Salla-Traksil pargitakse nahku. Missuguseid? Igasuguseid. Kõige rohkem ikka lamba- ja loomanahku. Ja vahel ka päris kallihinnalisi nahku, nagu naaritsa- ja hülgenahkad. Olgu märgitud, et peaaegu kõik meie vabariigist laekuvad hülgenahad pargitakse siin. Mõnikord tuleb täita eritellimusi. Praegu pargitakse Põllumajanduse Ministeeriumiie kümme früsi töugu looma nahka, mis tahetakse Moskvas näitusel välja panna. Hinnali-

semad karusnahad tulevad töötlemisele rohkem talvekuudel, ent praegugi oli näha veel pargitud hülgenohku. Peab ütleva, et ilusad on need küll. Pargitakse ka karakulinahku. Kunaagi, kui õrnemal sool oli moes kanda kalanahast kingi ja käekotte, pargiti kalanahka. Põhiliselt oli selleks beluga nahk. Nahkutoodi kohale tünnidesse soolatult. Enam pole aga niisugust tööd tükk aega teha tulnud.

Aleksander Talts lõpetas sel päeval vahetuse kell 15, hüppas rattal selga ja oli paari minuti pärast kodus. Pesti enast ja hinnitas keha. Pärast istumise tema koduühel päikesepaistei ja ajasime juttu. Päike kõrvetas, ent sääsed sõelusid ringi nagu sindrid. Eks nad Peetla rabast tulnud. Tänavu oli külm kevad ja neid tüütuid pini-sejaid hästi palju. Nii me istusime, vehkisime vahel kätega ja Aleksander Talts saajatas oma eüst. Nahaparkali ameti õppis ta oma isalt, kes saabus siia Pärnust. Juhtus nii, et tuli kohaliku ärimehe Johannes Saare juurde sulaseks minna. Saarel oli väike nahaparkimistöökoda. Nii olid nad seal kahe poisiga. Parkisid nahku, peremees aga müüs neid poes ja vahetas mitmesuguse kraami vastu. Vahel piigi ka sulasetööd tegema. Nii oli see peaaegu kodanliku korra lõpuni. 1947. aastal tuli ta Sallasse tagasi ja töötab siin seni. Mees, kes väikest nahaparkimistöökoda tublisti laiendas, oli Eduard Kata. Ta ei tööta enam tükk aega kohapeal. Töö ei ole praegugi kergete killast. Vanasti, millal kõik käsitsi tehti, oli see aga veelgi raskem. Aleksander Talts lubab nahku. Too töö võtab käed punetama. On küll kummist kindad, aga need lähevad puruks, ja siis ei taha haavada kuidagi paraneda.

Kuidas nahaparkimine käib? See on kaunis keerukas ja pikk protseduur.

Jaoskonna juhataja Karl Tedrekull pajatas, et 500 lambanaha (üks partii) parkimiseks kulub keskest läbi üks kuu. Üksikuid operatsioone tuleb teha 60—70 ringis. Meistreidki, kes nahaparkimist läbi ja löhki tunnevad, on vabariigis nii vähe, et võib kahe käe sõrmedel üles lugeda. Nahad tulevad ja käivad kõigepealt kolmest-neljast veest läbi. Edasi võetakse nende alt rasv ja liha maha, siis pannakse üheks ööks liikku. Järgmise protseduuri ajal võetakse nahkadelt väävelnaatriumiga karu maha (kui karva ei taheta peale jätta), siis pannakse trumliisse lubjasse liikku jne. Lõpuks järgnevad veel kuivatamine, veinifamine, värvimine, mõõtimine, — ja siis ongi lõpp. Nahka mõõdetakse detstimeetrites. Ühes kuus jõutakse nahku töödelda nii 260 000—300 000 detstimeetrit.

V. HEIN.

Uhe tiivõisa ja kohusetundliku mehena nimetatil Ferdinand. Määrut. Tema hõõveldab nahku. Vahetuses jõuab ta neid töödelda keskmiselt 300 ringis.

E. Kapstase fotod